

C. U. SHAH UNIVERSITY
Wadhwan City

Faculty Of: - Education
Department Of: - EDUCATION (B.Ed.)
Semester: - IV
Subject Code: 4ED04ENE3

Subject Name: Environmental Education

Teaching & Evaluation Scheme:-

Subject Code	Name of the Subject	Teaching Scheme (Hours)				Credits	Evaluation Scheme							
		Th	Tu	Pr	Total		Theory				Practical (Marks)			Total
							Sessional Exam		University Exam		Internal		University	
							Marks	Hrs	Marks	Hrs	Pr/Viva	TW	Pr	
4ED04ENE3	Environmental Education	2	0	0	2	2	15	0.75	35	1.5	---	-----	-----	50

Objectives...

1. પર્યાવરણનો અર્થ અને સંકલ્પનાથી માહિતગાર થાય.
2. પર્યાવરણ શિક્ષણની સંકલ્પના, અગત્ય અને હેતુઓથી પરિચિત થાય.
3. પર્યાવરણીય સમસ્યાઓ અને ઉપાયો અંગે સભાનતા કેળવે.
4. કુદરતી સ્ત્રોતની જાળવણી અંગે સમજ કેળવે.
5. જૈવિક વૈવિધ્યના પર્યાવરણીય સંબંધને સમજે.
6. પર્યાવરણ સંરક્ષણ માટે શિક્ષક, શાળા અને કાર્યરત સંસ્થાઓની ભૂમિકાથી અવગત થાય.

Subject Code: 4ED04ENE3

Subject Name: Environmental Education

એકમ નં.	એકમનું નામ	ભારાંક
૧.	<p>પર્યાવરણ</p> <p>૧.૧ પર્યાવરણ : અર્થ અને સંકલ્પના, મહત્ત્વ ; પર્યાવરણના ઘટકો અને પારસ્પરીક સંબંધ-જૈવિક ઘટકો-અજૈવિક ઘટકો ; પર્યાવરણના વિવિધ ચક્રો : જળચક્ર, કાર્બનચક્ર, નાઈટ્રોજનચક્ર, પોષણ કડી</p> <p>૧.૨ પર્યાવરણ શિક્ષણ : સંકલ્પના, હેતુઓ, અભિગમો અને મહત્ત્વ</p>	25 %
૨.	<p>પર્યાવરણ પ્રદૂષણ , પર્યાવરણની જાળવાણી અને શિક્ષકની ભૂમિકા</p> <p>૨.૧ પર્યાવરણ પ્રદૂષણનાં પ્રકારો: કારણો, અસરો, અટકાવવાના ઉપાયો(હવાપ્રદૂષણ, જળ પ્રદૂષણ, જમીન પ્રદૂષણ, ધ્વનિપ્રદૂષણ)</p> <p>૨.૨ કુદરતી સ્ત્રોતોની જાળવાણી(જળ, જમીન, જંગલોની જાળવાણી), પર્યાવરણ સંરક્ષણમાં શાળા અને શિક્ષકની ભૂમિકા અને સમાજની ભૂમિકા</p>	25 %
૩.	<p>પર્યાવરણીય સમસ્યાઓ અને ઉપાયો</p> <p>૩.૧ પર્યાવરણની વિવિધ સમસ્યાઓ - સ્થાનિક(ક્ષાર પ્રવેશ, ધરતીકંપ અને સુનામી, અતિવૃષ્ટિ અને અનાવૃષ્ટિ) ક્ષેત્રીય, વૈશ્વિક સમસ્યાઓ</p> <p>૩.૨ પર્યાવરણીય જોખમો : કારણો - અસરો- અટકાવવાના ઉપાયો ગ્રીન હાઉસ ઈફેક્ટ, વૈશ્વિક તાપમાન (ગ્લોબલવોમિંગ)ઓઝોનપટમાં છિદ્રો, એસિડ રેઈન, ધ્રુવ પર બરફનું પીગલન અને ઋતુચક્રમાં બદલાવ</p>	25 %
૪.	<p>જૈવિક વૈવિધ્ય અને પર્યાવરણ શિક્ષણનીતિ</p> <p>૪.૧ જૈવિક વૈવિધ્ય : સંકલ્પના, જૈવિકભિન્નતાની જાળવાણી, જૈવિકભિન્નતામાં વિક્ષેપથી ઉભા થતાં જોખમો અને ઉપાયો</p> <p>૪.૨ પર્યાવરણ શિક્ષણ અંગેની ૧૯૮૬ રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ, NCF-2000, NCF-2005 ની લામણો, પર્યાવરણ સંરક્ષણ માટે કાર્યરત સંસ્થાઓ : UNEP, CEE, GERR FOUNDATION અને રાજ્ય પ્રદૂષણ નિયંત્રણ બોર્ડ</p>	25 %

Suggested Activities

1. વૃક્ષારોપણ.
2. પ્રોજેક્ટ-પ્રદૂષણ સમસ્યા
3. સમાજમાં પર્યાવરણ પ્રત્યે સભાનતા માટે કાર્યક્રમ
4. પ્રદૂષણબોર્ડની મુલાકાત

संदर्भ पुस्तको :

१. दुभे सत्यनारायण - पर्यावरणीय शिक्षा (डिन्टी)शारदा पुस्तकभवन-ईलडाबाद,२००७
२. सिंद रामपाल - भावी शिक्षक हेतु आधारभूत कार्यक्रम (डिन्टी)विनोद पुस्तक मंदिर,आगरा २००५
३. वर्मा ज.ऐस./कुमारी सविता-पर्यावरणीय शिक्षा (डिन्टी)ईन्टरनेशनल पब्लिसिंग ड्राइस,मेरठ,२००५
४. दीक्षित प्रभा--पर्यावरणीय शिक्षा (डिन्टी) पुस्तक मंदिर, आगरा
५. जोषी मधेश वी. -पर्यावरण अर्थशास्त्र, ज्योत प्रकाशन, राणकोट, १९९९
६. रावल नटुभाई वी./पाठक उपेन्द्रभाई - पर्यावरण शिक्षण, नीरव प्रकाशन,अमदावाद
७. सिंद उरिशंकर- पर्यावरण शिक्षण, नीरव प्रकाशन,अमदावाद